

Pabėgėlių integracija: privačios ir bendruomeninės iniciatyvos

Bendros išvalgos

1. Daugelyje ES šalių minimalūs pabėgėlių poreikiai yra užtikrinami, tačiau labai **trūksta neformalių iniciatyvų/projektų, kurie suteiktų pabėgėliams daugiau galimybių likti ir kurti gyvenimą šalyje**. Lietuvoje trūksta inovatyvių ir tinkamai finansuojamų iniciatyvų, skirtų pabėgėlių integracijai. ES remiamų projektų administravimas yra per sudėtingas ir sunkiai pritaikomas naujoms iniciatyvoms įgyvendinti. Būtų naudinga remti mažas iniciatyvas savivaldybių lygiu.
2. **Pabėgėlių paskirstymas po savivaldybes**. Nėra vienareikšmiško atsakymo, ar paskirstymas veikia, ar geriau, kai pabėgėliai gali įsikurti viename dideliame mieste, kur jau egzistuoja jų bendruomenė. Estų pavyzdys rodo, kad integracija daug sėkmingesnė didesniuose miestuose. Mažesnėse savivaldybėse integracija nevyksta ir pabėgėliai dažniau išvyksta iš tų savivaldybių į kitas šalis.
3. **Pirmas mėnuo po atvykimo yra labai svarbus tolimesnei integracijai**. Pirmas mėnuo turėtų teikti kaip galima mažiau streso, nes jo metu apsisprendžiama, ar likti šalyje ar keliauti toliau. Estų pranešėjas paminėjo, kad Estijoje veikianti sistema sumanyta taip, kad pirmą mėnesį pabėgėlis gauna iš savivaldybės papildintą išmoką (apie 300 EUR), kurią administruoja pabėgėliui padedanti nevyriausybinė organizacija. Organizacija padeda spręsti visus buitinius klausimus.
4. **Minimalių pajamų užtikrinimas**. Kaip geras pavyzdys buvo minima tai, kad minimalios pajamos skaičiuojamos po to, kai pabėgėlis sumoka už būstą ir visas kitas paslaugas (būstą ir komunalinius mokesčius). Jeigu sumokėjus už būstą ir kitas paslaugas nelieka minimalios sumos, išmoka atitinkamai didinama.
5. **Teikiant pagalbą labai svarbu atsižvelgti į konkretaus žmogaus norus ir poreikius**. Svarbu kartu su žmogumi nustatyti pirminius tikslus, žinoti, ką jis pats norėtų ir galėtų daryti ateityje. Jeigu pagalbos nereikia, jos ir nesiūlyti. Kai kurie pabėgėliai nori ir gali rūpintis savimi savarankiškai. Svarbu, kad pats pabėgėlis išsikeltų savo integracijos tikslą, o pagalbą teikiantis asmuo padėtų jo siekti, o ne primetintų savo tikslus.
6. **Atskiras dėmesys turi būti moterims**. Labai svarbu siūlyti projektines veiklas, kurios įtrauktų moteris. Kitu atveju moterys lieka neintegruotos. Pavyzdžiui, Suomijoje pradėta atskira nuo vyrų iniciatyva, skirta skatinti būtent moterų verslumą.
7. **Sėkmingai integracijai svarbūs ir maži dalykai**. Nebijoti užkalbinti užsieniečius, pasidomėti, kaip jiems sekasi gyventi naujoje valstybėje. Nusišypsoti.

Kitų šalių pasiteisinusios iniciatyvos

Būstas

Estija: Būsto paieška per nekilnojamojo turto paieškos agentūrą. Labai svarbu nustatyti kriterijus būstams, nes kitu atveju gali būti siūlomi poreikių neatitinkančius būstai.

Vokietija: Specializuotas puslapis, kuriame žmonės gali pasiūlyti kambarį pabėgėliui. Yra daug žmonių, siūlančių pabėgėliams laikinai apsigyventi savo butuose. Šio puslapio dėka apgyvendinimas suteiktas apie 1000 asmenų. Žmonės gyvena tol, kol susiranda tinkama būsta, t.y. laikinai (iki 6 mėn.). Tai yra viena iš galimybių kiekvienam prisidėti ir teikti reikalingą apgyvendinimo pagalbą. (<http://www.fluechtlinge-willkommen.de/en/>)

Olandija: Studentų bendrabutis, kuriame kartu gyvena olandų jaunimas ir pabėgėliai. Bendrabutis veikia Amsterdame. Bendrabutyje gyvena 600 žmonių: 50 proc. olandų 50 proc. užsieniečių. Gyventojai į Starblock kruopščiai atrenkami: 18 – 27 m. amžiaus motyvuoti Olandijos jaunuoliai ir „suporuojami“ su pabėgėliais. Studentai patys atsakingi už tvarkos palaikymą ir bendras veiklas. Pagrindinė mintis, kad kartu gyvendami žmonės užmegs santykius, greičiau mokysis kalbos ir kultūros. Atlikto tyrimo duomenimis, pabėgėliai, kurie tiesiog gavo butą, daug lėčiau integravosi nei tie, kurie gyvena kartu su olandų studentais. <http://www.startblok.amsterdam/en/>

Lenkija: Lenkijos Caritas teikė apgyvendinimo ir integracijos paslaugas pabėgėliams iš Ukrainos. Pagalba teikiama tik tiems, kurie dėl tokios pagalbos kreipiasi patys. Jeigu pagalba nereikalinga, gali iš karto integruotis į savivaldybę. Apgyvendinimas buvo teikiamas laikinai (iki 6 mėn.). Vienas iš tikslų – išmokyti lenkų kalbos (4 val. per dieną) ir paruošti žmones savarankiškam gyvenimui Lenkijoje. Pagyvenę centre ir nusiraminę, Ukrainos pabėgėliai sėkmingai toliau integravosi į Lenkijos visuomenę.

Įdarbinimas

Estija: Kaip vienas iš sprendimų, padedantis lengviau integruotis į darbo rinką, yra dalies atlyginimo subsidijavimas (iki 50 proc.). Pavyzdžiui, Estijoje numatyta speciali išmoka darbdaviui, kuris pabėgėlį integruoja į darbo rinką (iki 2500 EUR).

Suomija: Startup Refugees padeda pabėgėliams įkurti savo įmones. Suomų atstovės teigimu, labai svarbu išsiaiškinti, ką pabėgėliai moka daryti ir kartu pagalbauti, kaip tai gali būti paversta į verslą Suomijoje (pvz., jeigu gerai moka skusti barzdas, bandoma atidaryti barzdų kirpyklą; jeigu turi patirties statybų versle, padedama suburti komandą iš statybininkų ir ją užregistruoti). Tarp žmonių ieškoma gebėjimų, kurie gali būti pritaikyti versle. Keletas gerų pavyzdžių padeda kitiems siekti panašių idėjų. Šiuo metu sistemoje yra užsiregistravę 1500 pabėgėliai su įvairiausiais gebėjimais ir įkurtos 24 naujos įmonės. <http://startuprefugees.com/en/>

Lietuva: Facebook platforma, kurioje ieškoma potencialių darbdavių pabėgėliams. Facebook paskyroje skelbiama, ką pabėgėliai moka ir norėtų daryti, ir laukiama susidomėjimo iš darbdavių. Tai yra vieno žmogaus iniciatyva. Dėl laiko trūkumo šiuo metu Facebook paskyroje daugiausia dalijamasi bendra informacija. Tam, kad projektas vyktų, reikia aktyviai rinkti ir dalintis informacija. Svarbiausia atvykusiam žmogui yra kontaktai su kitais lietuviais, tiesioginė galimybė apie save pranešti potencialiems darbdaviams. <https://www.facebook.com/JiePasirinkoLT/>

Belgija: Mentorystės programa apjungia darbo ieškančius jaunos migrantus (iki 30 metų) su daug patirties turinčiais pagyvenusiais profesionalais (50 ir daugiau metų), kurie padeda jauniems migrantams ir pabėgėliams ieškoti darbo Belgijoje. Tuo pačiu užmezgami nauji kontaktai, mokomasi iš žmonių, kurie yra sukaukę ilgametę patirtį. Šiuo metu

iniciatyva turi 400 mentorių, kurie padeda per 700 jaunuolių. Programa veikia keliuose Belgijos miestuose. Mentorstės programa trunka iki 6 mėn., per kuriuos įvyksta iki 45 susitikimų. <http://www.duoforajob.be/en/home/>

Kalbos mokymas

Airija: Tai bendruomenės projektas, daugiausia apjungiantis vyresnio amžiaus savanorius, kurie moko pabėgėlius šnekamosios anglų kalbos. Projektas naudingas tiek pabėgėliams, tiek ir vyresnio amžiaus žmonėms. Pabėgėliai išmoksta kalbos, o vyresnio amžiaus žmonės turi užimtumą. Sukurtas mokomasis planas, kaip apmokyti vyresnio amžiaus žmones dėstyti anglų kalbą. Savivaldybės išskiria patalpas, kur vyksta pamokos. Projektas įvertintas nepriklausomų vertintojų kaip labai efektyvus ir yra pradedamas plėtoti kitose šalyse (*Italijoje ir JAV*). <http://www.thirdageireland.ie/failte-isteach>

Kroatija: Taikos studijų centro atstovė papasakojo apie motyvacinės technikas tarpkultūriniame švietime. Zagrebe įsikūrusiame centre vykdomos pamokos populiarios tarp migrantų, nes pamokos vykdomos įtraukiant įvairius žaidimus, maisto ruošimą, besimokančiuosius bandoma motyvuoti išvykomis ir pamokomis atvirame ore, muziejuose ir pan. Atkreiptas dėmesys, kad tokiais būdais besimokantieji lanko klases ilgesnį laiką ir ilgiau išlaiko koncentraciją lyginant su tradicinėmis kalbos pamokomis.

Kita

Lietuva: LCC tarptautinis universitetas organizuoja pabėgėlių iš Sirijos ir Irako atranką ir teikia stipendijas studijuoti Lietuvoje. Šiuo metu universitete mokosi 16 Sirijos ir Irako piliečių, kurie į Lietuvą atvyko kaip studentai. Dėl sudėtingos situacijos Sirijoje ir komplikuoto dokumentų patvirtinimo, universiteto atstovai ateityje planuoja atrinkti daugiau studentų iš Irako. Taip pat konferencijoje dalyvavo ir savo kelio į Lietuvą istorija pasidalino du pirmieji studentai iš Sirijos, į Klaipėdą atvykę prieš daugiau nei pusę metų. <http://www.lcc.lt/>

Vilnius Tech Park, Antakalnio gatvė 17, Vilnius
Birželio 6 d., 2017

9.15 – 9.30	Registracija
9.30 - 9.45	Dalyvių pasveikinimas ir įžanginis žodis Dr. Audra Sipavičienė, EMT koordinatore Lietuvoje, TMO Vilniaus biuro vadovė
9.45 - 10.30	I sesija. Pabėgėlių situacija Lietuvoje ir Estijoje <ul style="list-style-type: none">➤ Lietuva: iššūkiai integruojant pabėgėlius Lietuvoje - remiantis EMT atlikta studija ir VA Carito patirtimi <i>Mantas Jeršovas, programos koordinatorius, TMO Vilniaus biuras</i> <i>Ilma Skuodienė, programos vadovė, VA Caritas</i>➤ Estija: savanorių teikiamos paslaugos pabėgėliams ir kintantys poreikiai <i>Eero Janson, direktorius, Estijos pabėgėlių taryba</i>
10.30 – 11.00	Kavos pertraukėlė
11.00 - 12.00	II sesija. Apygyvendinimo iniciatyvos <ul style="list-style-type: none">➤ Vokietija: Flüchtlinge Willkommen/Pabėgėliai yra laukiami. Flüchtlinge Willkommen – internetinė platforma, suteikianti galimybę savo namuose apgyvendinti pabėgėlius. <i>Sophie Mirow, projekto koordinatore</i>➤ Nyderlandai: Startblok. Startblok apgyvendina jaunos pabėgėlius kartu su Nyderlandų jaunuoliais. <i>Bart van den Bergh, projekto koordinatorius</i>➤ Lenkija: Carito patirtis, suteikiant apgyvendinimą pabėgėliams iš Ukrainos. <i>Kunigas Piotr Hartkiewicz, direktorius, Rybaki Caritas</i>

12.00 - 13.00	III sesija. Įdarbinimo iniciatyvos <ul style="list-style-type: none">➤ Suomija: Startup Refugees. Projektas <i>Startup Refugees</i> suteikia galimybę pabėgėliams įgyti įgūdžių, reikalingų žengiant į darbo rinką ir pradėdant savo verslą. <i>Camilla Nurmi, vykdančioji direktorė</i>➤ Lietuva: Jie pasirinko Lietuvą. Socialinio tinklo “Facebook” platforma, padedanti pabėgėliams susipažinti su potencialiais darbdaviais. <i>Domas Burkauskas, įkūrėjas</i>
---------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Belgija: DUO for a JOB, skirtingas kartas apjungianti tarpkultūrinė mentorystės programa. DUO for a JOB sujungia darbo ieškančius jaunos užsieniečius su patyrusiais savo sričių profesionalais, galinčiais padėti darbo paieškose. <i>Frédéric Simonart, įkūrėjas ir vykdantysis direktorius</i>
13:00– 14:00	Pietūs
14.00 – 15.00	<p>IV sesija. Edukacinės ir kalbos mokymo inicityvos</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Lietuva: universiteto patirtis integruojant pabėgėlius. <i>Aistė Motekaitienė, rinkodaros direktorė, LCC tarptautinis universitetas</i> <i>Milad Kallas, studentas iš Sirijos, LCC tarptautinis universitetas</i> <i>Ehab Abaideen, studentas iš Sirijos, LCC tarptautinis universitetas</i> ➤ Airija: Fáilte Isteach. Fáilte Isteach yra bendruomenės projektas, daugiausia apjungiantis vyresnio amžiaus savanorius, dalyvaujančius šnekamosios anglų kalbos užsiėmimuose migrantams. <i>Liam Carey, Fáilte Isteach vadovas, Trečiojo amžiaus universitetas</i> ➤ Kroatija: iššūkiai ir motyvacinės technikos tarpkultūriniam švietime. Prezentacija apie kalbos mokymo patirtį Kroatijoje. <i>Petra Šarin, savanorė, Taikos studijų centras</i>
15:00 – 15:30	Konferencijos užbaigimas ir kava